

Innst. O. nr. 48

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra sosialkomiteen

Ot.prp. nr. 5 (2002-2003) Del I

Innstilling fra sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven og trygderettsloven

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Det legges i proposisjonens kap. 2-7 fram forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) og lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

Forslagene til endringer i folketrygdloven gjelder i hovedsak materielle endringer knyttet til budsjettforslaget for 2003:

- Bortfall av folketrygdens dekning av helsetjenester i utlandet under midlertidige opphold.
- Dokumentasjon av fordyret kosthold ved diett for rett til grunnstønad.
- Avvikling av ordinær gravferdsstønad og forbedring av den behovsprøvde stønaden.
- Dekning av lese- og sekretærhjelp til dagliglivets gjøremål for blinde og svaksynte.
- Rett til overgangsstønad ut skoleåret.

Forslagene til endringer i trygderettsloven gjelder forlenget funksjonstid for rettsfullmektiger i Trygderetten og lovfesting av at rettsfullmektigene tilsettes av Trygderettens leder som også foreslås gitt myndighet til å bestemme antallet rettsfullmektiger.

2. BORTFALL AV FOLKETRYGDENS DEKNING AV HELSETJENESTER I UTLANDET UNDER MIDLERTIDIGE OPPHOLD - FOLKETRYGDLOVEN § 5-24

2.1 Sammendrag

Etter gjeldende rett dekkes helsetjenester i utlandet etter nærmere regler i folketrygdloven § 5-24. Det redegjøres for ulike typer dekning og for forskrifter som regulerer slik dekning. Det redegjøres videre for tilfeller der det foreligger rett til stønad til helsetjenester i utlandet uten hensyn til bestemmelsene i § 5-24 på bakgrunn av EØS-avtalen eller den nordiske trygdekonvensjonen.

Departementet har tatt reglene om dekning av helsetjenester i utlandet opp til nærmere vurdering. Ved vurderingen har departementet tatt utgangspunkt i at dekningen under utenlandsopphold synes best begrunnet i tilfellene der utenlandsoppholdet er nødvendig av hensyn til vedkommendes arbeid, og når utenlandsoppholdet er langvarig.

Departementet legger til grunn at dekningen av helsetjenester i utlandet bør opprettholdes for personer som har rett til utvidet stønad etter loven § 5-24, og som oppholder seg i utlandet pga. arbeid eller studier. Det samme foreslås å gjelde pensjonister som er bosatt i utlandet, men som på grunn av langvarig tidligere tilknytning til Norge tas opp som medlemmer med rett til helsetjenester.

Det framholdes at turistens utenlandsopphold gjennomgående har en annen karakter enn tilfellene med langtids utenlandsopphold, og at det for disse vil være enklere å dekke forsikringsbehovet ved ordinær reiseforsikring slik mange har allerede i dag.

Departementet foreslår at folketrygdloven § 5-24 endres slik at dekningen av helsetjenester i utlandet under midlertidige opphold faller bort. Dette foreslås å gjelde personer som er medlemmer i trygden etter

loven § 2-1 som bosatte i Norge, og videre personer som er medlemmer etter loven § 2-3 under opphold på Svalbard mv.

Det påpekes at også utenlandsbosatte medlemmer i folketrygden vil kunne ha midlertidige turistopphold i andre land enn bostedslandet og Norge. Av administrative hensyn foreslår departementet ikke at dekningsmulighetene skal falle bort under slike opphold.

Dekning for oksygen- eller dialysebehandling foreslås opprettholdt også etter at dekningsretten generelt er falt bort, da dette er behov som ikke kan ivaretas gjennom reiseforsikring. Bestemmelsen om at det gis dekning for helsetjenester til medlem som reiser utenlands for å føde, foreslås også opprettholdt.

Det presiseres at det foreslåtte bortfallet av retten til dekning av helsetjenester under midlertidige utenlandsopphold ikke vil ha betydning i forhold til turistopphold innenfor EØS-området bortsett fra at en ved opphold i Italia og Hellas ikke lenger vil kunne få dekket private helsetjenester.

Bortfallet av dekningsrett gjøres ikke gjeldende for personer som er bosatt i utlandet, men som er medlemmer som arbeidstakere i Norge eller på den norske delen av kontinentalsokkelen. Rettighetene til disse foreslås regulert i § 5-24 nytt fjerde ledd.

Departementet foreslår at endringene i folketrygdloven § 5-24 trer i kraft 1. januar 2003 og gis virkning for tilfelle der utenlandsoppholdet tar til tidligst nevnte dato.

Endringen vil innebære en utgiftsreduksjon på 18,5 mill. kroner per år. Endringen vil virke arbeidsbesparende for trygdekontorene ved at arbeidet med refusjon for utenlandsbehandling i de aktuelle tilfellene bortfaller.

2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hansen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Mølvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Magne Aarøen, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, slutter seg til at dagens refusjonsordning under midlertidige opphold i all hovedsak dekkes av henholdsvis private reiseforsikringer og rettigheter i EØS-området. For opphold i utlandet som har preg av å være turistreiser, har den enkelte et ansvar for å tegne reiseforsikring som dekker helsetjenester. Dette oppfattes også av flertallet som den alminnelige holdning blant personer som reiser til utlandet på kortere opphold.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i proposisjonen er redegjort for en rekke ordninger som blir videreført der oppholdet er av mer varig karakter, og som skyldes studier og arbeid. Dette flertallet viser til svar fra sosialministeren av 18. november 2002 på spørsmål fra representanten Britt Hildeng. Der redegjør departementet for en del av unntakene og presiserer at departementet ikke er kjent med at noen grupper har problemer med å få tegnet ordinær reiseforsikring. På denne bakgrunn støtter dette flertallet Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at Regjeringa vil endre dagens regler slik at folketrygden ikke lenger skal dekke utgifter til helsetjenester under midlertidig opphold i utlandet.

Disse medlemmer er kjent med at slike utgifter normalt vil dekkes av den enkeltes reiseforsikring. Disse medlemmer mener likevel at det er riktig å beholde den sikkerheten som ligger i at folketrygden dekker slike utgifter. Det vil etter disse medlemmers mening være galt å påføre utenlandsreisende store utgifter til helsetjenester i de tilfeller hvor en reiseforsikring med dekning av denne type utgifter ikke foreligger.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer stemme mot den foreslåtte endringen av § 5-24.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative forslag til budsjett for 2003 har valgt å videreføre den omtalte ordningen. Disse medlemmer vil imidlertid vise til den avtale som regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har kommet frem til under forhandlingene om statsbudsjettet, og vil på den bakgrunn stemme for den foreslåtte endringen.

3. DOKUMENTASJON AV FORDYRET KOSTHOLD VED DIETT FOR RETT TIL GRUNNSTØNAD - FOLKETRYGDLOVEN § 6-3 FØRSTE LEDD BOKSTAV F

3.1 Sammendrag

Det kan tilstå grunnstønad til medlem som etter hensiktsmessig behandling fortsatt har nødvendige, varige og løpende ekstrautgifter på grunn av fordyret kosthold ved diett. Det redegjøres for de retningslinjene som i praksis har vært nyttet for å tilstå grunnstønad på dette grunnlaget.

Det vises til en prinsippkjennelse fra Trygderetten der det uttales at disse retningslinjene er for strenge i forhold til lovens ordlyd. Det vises videre til at Sivilombudsmannen har uttalt at trygdemyndighetene har stilt strengere krav til dokumentasjon enn det som er forutsatt i loven.

Det uttales at Trygderettens prinsippkjennelse og Sivilombudsmannens uttalelse innebærer at det er tilstrekkelig at ekstrautgifter til diett kan sannsynliggjøres ved sannsynlighetsovervekt, men at det er uklart hvilke krav som skal stilles til dokumentasjon for at ekstrautgifter til diett er nødvendig i et aktuelt tilfelle.

Departementet mener det er et klart behov for en presisering i loven av hva som skal kreves av dokumentasjon i forhold til grunnstønad til fordyret kosthold ved diett. Det foreslås at det i lovteksten presiseres at nødvendigheten av dietten for den aktuelle diagnosen må være vitenskapelig dokumentert og allminnelig anerkjent i medisinsk praksis.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks.

Lovendringen antas å være i samsvar med gjeldende krav til dokumentasjon for ekstrautgifter ved diett, og vil derfor ikke ha økonomiske konsekvenser. Lovforslaget gir imidlertid klare retningslinjer for dokumentasjon for at diett er nødvendig og kan dermed forenkle behandlingen av disse sakene.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at denne endringen er en oppfølging av uttalelser fra Trygderetten og Sivilombudsmannen. Hensikten er å presisere hva som kreves av dokumentasjon i denne type saker. Komiteen deler vurderingen av at dette vil lette behandlingen av denne type saker både for medlemmene og etaten. På denne bakgrunn slutter komiteen seg til de foreslåtte endringene.

4. AVVIKLING AV ORDINÆR GRAVFERDSSTØNAD OG FORBEDRING AV DEN BEHOVSPRØVDE STØNADEN - FOLKETRYGDLOVEN §§ 7-2, 7-3 OG 7-5

4.1 Sammendrag

Gravferdsstønad etter folketrygdloven kapittel 7 ytes når et medlem i trygden dør. Etter folketrygdloven § 7-2 første ledd ytes ordinær gravferdsstønad. Stønaden har vært uendret på 4 000 kroner siden 1982. Etter folketrygdloven § 7-2 andre ledd kan det ytes et behovsprøvet tillegg til gravferdsstønaden på inntil 8 250 kroner for å sikre at økonomisk vanskeligstilte kan gis en verdig gravferd.

Det redegjøres for den historiske bakgrunnen for gravferdsstønaden.

Det framholdes at de fleste som dør, i økende grad etterlater seg betydelige verdier, slik at det ikke medfører problemer å dekke begravelserutgiftene, og at gravferdsstønaden stort sett kommer arvingene til gode.

Det uttales at en enkel, men verdig begravelse i gjennomsnitt vil komme på ca. 15 000 kroner på landsbasis.

Departementet foreslår at den ordinære gravferdsstønaden avvikles samtidig som den behovsprøvde stønaden økes til 15 000 kroner for 2003. Departementet foreslår videre at behovsprøvingen når en gift person dør, lempes ved at fribeløpet for finansformue og forsikringsutbetalinger settes lik den fulle gravferdsstønaden, dvs. 15 000 kroner i 2003. Det foreslås en omlegging ved at det blir lik øvre grense for alle tilfeller av gravlegging ved dødfødsler, uavhengig av antall barn i det dødfødte kullet. Det foreslås også at stønad til båretransport skal dekke de nødvendige utgifter med fradrag av en egenandel som settes til 10 pst. av full gravferdsstønad.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. januar 2003 og gis virkning for dødsfall som inntrer tidligst på denne dato.

Mindreutgiftene for folketrygden ved å oppheve den ordinære gravferdsstønaden er beregnet til 160 mill. kroner. Økningen av den behovsprøvde stønaden og lempningen av behovsprøvingen når en gift person dør, vil medføre en merutgift på 10 mill. kroner.

Endringene innebærer en administrativ forenkling for trygdeetaten. Det antas at endringene totalt sett ikke har administrative konsekvenser av betydning.

4.2 Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, registrerer at Regjeringa ønsker å avvikle den ordinære gravferdsstønaden og i stedet ønsker å øke den behovsprøvde stønaden til 15 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at bl.a. pensjonistorganisasjonene har påpekt det urimelige utgiftsnivået som er forbundet med gravferd, og at de på den bakgrunn har bedt om oppjustering av dagens satser. Disse medlemmer har videre registrert at Regjeringen går motsatt vei idet den foreslår dagens allmenne gravferdshjelp avviklet samtidig som den ønsker innført en utvidet behovsprøvet ordning. Disse medlemmer ser dette som et eksempel på Regjeringens fattigdomspolitik, der en omgjør allmenne velferdsordninger til behovsprøvet, og anser dette for å være en usosial tilnærming.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen viser til at det er i dag er betydelige verdier i

boet, og at den mener at gravferdshjelpe vil være en støtte til arvingene og mener dette er urimelig. Disse medlemmer har på denne bakgrunn noe overrasket merket seg at Regjeringen i budsjettforliket med Fremskrittspartiet for 2003 har inntatt et noe annet standpunkt og foreslått lempninger i arveavgiften.

Disse medlemmer ønsker å beholde gravferdsstønaden som en generell ordning som skal gjelde for alle som er medlem av folketrygden. Å fjerne en slik generell ordning til fordel for en behovsprøvd ordning vil lett kunne virke stigmatiserende og oppleves nedverdiggende for mennesker i en vanskelig økonomisk situasjon som i forbindelse med en tung opplevelse som det er å miste en av sine nærmeste, også skulle måtte utsettes for en vurdering av om man er verdig trengende i forhold til gravferdsstønad.

Disse medlemmer ønsker på denne bakgrunn å opprettholde dagens lovtekst og vil stemme mot de foreslåtte endringer av §§ 7-2, 7-3 og 7-5.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti er opptatt av at alle skal sikres en verdig begravelse. Gravferdsstønaden skal bidra til det. Den ordinære gravferdsstønaden som utbetales ved alle dødsfall, ble satt til 4 000 kroner i 1982 og har siden ikke blitt regulert.

Disse medlemmer vil framholde at den ordinære gravferdsstøtten utgjør en liten del av kostnadene ved en vanlig begravelse, og at den har ikke særlig betydning for de fleste dødsbo. De fleste dødsbo består i dag av betydelige verdier. Fremover vil bare dette forsterke seg idet Norge er i ferd med å få en stor del av befolkningen som er arvinger i annen generasjon. Dermed er støtten i realitet blitt en støtte til arvingene. Det er også på dette området slik at generelle velferdsordninger som skal bidra til alle, ikke sterkt nok hjelper de som virkelig trenger det. Det er etter disse medlemmers vurdering den sannsynlige årsaken til at skiftende regjeringer og flertall i 20 år ikke har funnet det hensiktsmessig å prioritere en økning i den generelle ordningen, men valgte i 1997 å innføre en mer målrettet behovsprøvet ordning. Denne ordningen vil gjennom dette forslaget bli styrket.

Disse medlemmer deler Regjeringens vurdering av at den behovsprøvede gravferdsstønaden som i dag utgjør 12 250 kroner, ikke dekker utgiftene til en verdig begravelse. En enkel verdig begravelse vil ifølge departementets vurdering komme på ca. 15 000 kroner i gjennomsnitt på landsbasis. Disse medlemmer slutter seg derfor til at den behovsprøvede stønaden økes til dette beløpet som kombineres med en lemping på behovsprøvingen når en gift person dør. Disse medlemmer vil også under-

streke at det gis gravferdsstønad uavhengig av økonomisk situasjon når avdøde ikke hadde fylt 18 år.

Disse medlemmer mener at forslaget er en riktig målretting av velferdsordningen og slutter seg dermed til endringene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det å fjerne den ordinære gravferdsstøtten er et meget usosialt forslag til innstramming i en ordning som er et håndslag til pårørende etter et dødsfall, slik at en kan få dekket noe av de til dels meget høye utgifter som påløper i forbindelse med en begravelse. Disse medlemmer er av den oppfatning at mange ikke vil søke om den behovsprøvede gravferdsstøtten selv om de kan være berettiget til dette, fordi det er mange som, selv om de har dårlig økonomi, grunnet sin selvrespekt og verdighet ikke ønsker å bli stigmatisert ved å måtte søke om denne typen bidrag. Disse medlemmer må imidlertid vise til budsjettavtalen som er inngått mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, der det fra regjeringspartienes side ikke var vilje til å gå tilbake på dette forslaget til besparelse i budsjettet.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn stemme for forslaget.

5. DEKNING AV LESE- OG SEKRETÆRHJELP TIL DAGLIGLIVETS GJØREMÅL FOR BLINDE OG SVAKSYNTE - FOLKETRYGDLOVEN § 10-7 FØRSTE LEDD BOKSTAV E

5.1 Sammendrag

Etter folketrygdloven § 10-7 første ledd bokstav e kan blinde og svaksynte få tilskott til lese- og sekretærhjelp for å gjennomføre utdanning, opplæring eller arbeidstrening, for å fungere i høvelig arbeid og for å kunne delta i organisasjonsvirksomhet, politisk eller sosialt arbeid.

Det framholdes at blinde og svaksynte som ikke har data eller andre skrivehjelpemidler, kan ha behov for lese- og sekretærhjelp til dagliglivets gjøremål, for eksempel lesing av brev/dokumenter og skrivearbeid. Det foreslås at blinde og svaksynte som ikke bruker slike hjelpemidler, kan få tilskudd til inntil 20 timer lese- og sekretærhjelp per år for å kunne fungere i dagliglivet. Begrensningen til 20 timer per år foreslås tatt inn i forskrift.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2003.

Forslaget er beregnet å ville medføre utgifter på ca. 5 mill. kroner per år.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen deler Regjeringens vurdering av behovet for å styrke tilbudet til blinde og svaksynte som ikke er i stand til å benytte data eller andre skrivehjelpemidler. Dette vil gjøre dagliglivet lettere for blinde og svaksynte. Komiteen viser til at Norges Blindeforbund har pekt på dette ved flere anledninger, og slutter seg til forslaget.

Komiteen vil vise til sosialministerens svar av 18. november 2002 på spørsmål fra representanten Britt Hildeng. Der redegjør sosialministeren for at ordningen vil kunne gi en person som er blind eller svaksynt opptil 80 timer lese- og sekretærhjelp per måned gjennom en kombinasjon av ordningene. Komiteen støtter at det i forskriften blir presisert at begrensingen for antall timer på henholdsvis 20 og 30 timer per måned kun gjelder i forhold til det enkelte formål og ikke i sum.

6. RETT TIL OVERGANGSSTØNAD UT SKOLEÅRET - FOLKETRYGDLOVEN § 15-6

6.1 Sammendrag

Etter folketrygdloven § 15-6 andre ledd kan overgangsstønad til enslige forsørgere gis til det yngste barnet fyller åtte år, men ikke i mer enn tre år i denne perioden. Når det yngste barnet fyller tre år, er det et vilkår for stønad at forsørgeren er i arbeid, under utdanning eller er tilmeldt arbeidsformidlingen som reell arbeidssøker. Etter § 15-6 tredje ledd kan perioden med overgangsstønad forlenges fra tre til fem år dersom forsørgeren trenger utdanning for å komme i arbeid.

Departementet har merket seg at en del stønadmottakere som tar utdanning, har problemer med å fullføre utdanningen innenfor dagens stønadssystem, og at dette begrenser enkeltes muligheter til å bli selvforsørget. Departementet forstår det videre slik at problemet i noen grad skyldes at stønadsperioden ofte er i utakt med oppstart og avslutning av skoleåret. På denne bakgrunn foreslår departementet at folketrygdens overgangsstønad skal kunne gis ut skoleåret, selv om den ordinære stønadsperioden er utløpt.

Det foreslås å supplere bestemmelsene i folketrygdloven § 15-6 fjerde ledd om forlengelse av perioden med overgangsstønad til også å omfatte fullføring av påbegynt skoleår.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2003 og gis virkning for tilfelle der ordinær stønadstid utløper tidligst nevnte dato.

Årlige merutgifter anslås til om lag 35 mill. kroner.

Endringen vil ikke ha nevneverdige administrative konsekvenser.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at stønadsordningen for enslige forsørgere ble endret i 1998 for å stimulere flest mulig til utdanning og arbeid slik at de kunne bli selvforsørget etter en omstillingstid. Komiteen viser til at Rokkan-senteret i Bergen har evaluert reformen for enslige forsørgere på oppdrag fra departementet. Reformen med redusert stønadsperiode kombinert med økt stønadsnivå og forbedringer i stønaden til barnetilsyn har virket godt når det gjelder å få enslige forsørgere tidligere ut i arbeid og utdanning. Evalueringsrapporten viser til at det er en dominerende positiv holdning til reformen blant de vel 400 spurte, samtidig som mange opplever stønadsordningen som for lite fleksibel og med for stramme frister når stønadsperioden går ut.

Komiteen deler vurderingen av at dagens regelverk er for lite fleksibelt på grunn av at stønadsåret ikke er tilpasset studieåret. Dermed kan enkelte mottakere risikere at perioden utløper midt i skoleåret. Dette er ikke i samsvar med intensjonen i reformen. På denne bakgrunn støtter komiteen forslagene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at omlegging av regelverket for overgangsstønad som fikk full virkning fra 2001, medførte en nedgang i antall personer med overgangsstønad på 35,4 pst. fra 2000 til 2001. Disse medlemmer viser videre til den evalueringen som SEFOS har gjort av reformen for enslige forsørgere på oppdrag fra Sosialdepartementet. Evalueringen viser bl.a. at 2/3 av de spurte oppgir å ha problemer med å klare uforutsette utgifter, og at økningen i stønadsnivå ikke holdt tritt med kostnadsøkningen til bolig og andre faste utgifter. Evalueringen viser videre at mange har problemer med å fullføre utdanning. Slik disse medlemmer ser det, viser denne evalueringen at reformen har hatt en del uheldige sider som gjør det vanskelig for enslige forsørgere å skaffe seg utdanning og skaffe seg en jobb som gir et trygt økonomisk fundament for å klare sine forpliktelser. Disse medlemmer mener derfor at det må foretas en fullstendig gjennomgang av reformen.

Disse medlemmer vil samtidig be om en evaluering av om hvorvidt denne endringen gir tilstrekkelig fleksibilitet i forhold til å realisere målsettingen om utdanning og arbeid.

Disse medlemmer vil også understreke at det fortsatt er grunn til å følge levekårsutviklingen blant enslige forsørgere, og viser til at det i desember 2000 fortsatt var 18,3 pst. av de med overgangsstønad som var på sosialhjelp, noe disse medlemmer finner bekymringsfullt.

7. STØNAD TIL BARNETILSYN FOR ENSLIGE FORELDRE – FOLKETRYGDLOVEN § 15-11 FEMTE LEDD

7.1 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforliket og den fremforhandlede avtalen for ramme 15 mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, hvor det er enighet om å redusere satsen for folketrygdens stønad til barnetilsyn fra 70 pst. av dokumenterte utgifter til 66 pst. Stønadens halveres i dag ved inntekter på mellom 6 og 8 ganger grunnbeløpet. Det legges til grunn at dette videreføres, slik at halv sats etter endringen vil være 33 pst. av utgiftene. Som i dag vil stønaden bortfalle ved inntekter over 8 ganger grunnbeløpet.

Flertallet viser til at den reduserte stønadsatsen må sees i sammenheng med den sterke satsingen på barnehager i neste års budsjett som vil gi lavere foreldrebetaling og lavere utgifter til barnetilsyn også for enslige forsørgere. Flertallet viser til at personer som har så høye barnehageutgifter at de kommer over maksimalsatsene i stønad, ikke vil bli berørt av stønadsreduksjonen.

Flertallet forutsetter at trygdeetaten informerer samtlige stønadsmottakere om endringen før nyttår. Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2003, og at reduksjonen også gis virkning for løpende stønadstilfelle.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal § 15-11 femte ledd første punktum lyde:

Stønadens er 66 prosent av utgiftene til barnetilsyn opptil de beløp som Stortinget fastsetter.

Endringen i folketrygdloven § 15-11 femte ledd trer i kraft 1. januar 2003 og gis virkning også for løpende stønadstilfelle."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at regjeringspartia og Fremskrittspartiet gjennom å redusere folketrygdens stønad til barnetilsyn svekker økonomien for enslige forsørgere med små barn. Mange av disse har fra før en svært anstrengt økonomi og strever med å klare sine økonomiske forpliktelser. Disse medlemmer er sterkt imot en politikk som strammer inn for dem som har det vanskeligst i vårt samfunn. Spesielt

er disse medlemmer bekymra over at denne innstramminga rammer barna på en svært uheldig måte. For disse medlemmer er det et svært viktig politisk mål å sørge for å avskaffe fattigdom i Norge, og vil aller først sørge for at fattigdom i barnefamilier ikke lenger forekommer i vårt land.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer stemme imot den foreslåtte endringen i folketrygdlovens § 15-11 femte ledd første punktum.

8. FORLENGET FUNKSJONSTID FOR RETTSFULLMEKTIGER I TRYGDRETTEN MV. - TRYGDRETTSLØVEN § 3 TREDJE LEDD

8.1 Sammendrag

Ved lov av 13. juni 1997 nr. 59 ble trygderettsloven tilføyd en bestemmelse som etablerte hjemmel for en ny stillingskategori i Trygderetten – rettsfullmektiger. Det stilles de samme formelle krav til å være rettsfullmektig som til å være dommerfullmektig, og tilsettingsprosedyren for dommerfullmektiger ble forutsatt å skulle gjelde tilsvarende gjennom henvisninger til domstolloven § 54 og 55.

Departementet bestemmer hvor mange rettsfullmektiger Trygderetten skal ha. Rettsfullmektigene tilsettes av Trygderettens leder etter delegasjon for en periode på inntil tre år.

Departementet foreslår at trygderettsloven § 3 tredje ledd endres med henblikk på at funksjonstiden for rettsfullmektigene i Trygderetten skal kunne forlenges med inntil 2 år utover den treårsperiode som følger av loven i dag.

På bakgrunn av endringer i domstolloven foreslås at trygderettsloven § 3 tredje ledd suppleres med en direkte bestemmelse om at rettsfullmektiger tilsettes av Trygderettens leder.

Videre foreslås at § 3 tredje ledd første punktum endres slik at Trygderettens leder gis myndighet til å bestemme hvor mange rettsfullmektiger Trygderetten skal ha.

Endringene foreslås å tre i kraft straks.

Endringene har ikke administrative eller økonomiske konsekvenser av budsjettmessig betydning, men forslaget om forlenget funksjonstid for rettsfullmektiger vil kunne bidra til å styrke rettens kapasitet.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen finner forslagene hensiktsmessige og slutter seg dermed til endringene.

9. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til merknadene og til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven og trygderettsloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-24 første og andre ledd skal lyde:

Et medlem gis stønad til nødvendige utgifter til helsetjenester i utlandet etter reglene i denne paragrafen. Utgiftene dekkes etter bestemmelsene i dette kapitlet, men med følgende særregler:

- a) Utgiftene dekkes etter særskilte satser.
- b) Utgiftene til ambulansetransport dekkes fullt ut.
- c) Utgiftene til sykehusopphold dekkes med opptil et beløp som fastsettes av Stortinget.

En person som er medlem etter §§ 2-1 eller 2-3 har ikke rett til stønad til helsetjenester under midlertidige utenlandsopphold. Personer med vedvarende og regelmessig behov for oksygen- og dialysebehandling får likevel dekket nødvendige utgifter til slik behandling. Videre dekkes utgiftene til helsetjenester når et medlem reiser til utlandet for å føde.

§ 5-24 nytt fjerde ledd skal lyde:

Utvidet stønad til helsetjenester etter tredje ledd gis også til en person som er medlem som arbeidstaker etter § 2-2. Forsørget ektefelle eller barn som ikke selv er medlemmer i trygden, gis imidlertid bare stønad i den utstrekning det følger av bestemmelsene i § 5-2 andre ledd.

§ 5-24 fjerde og femte ledd blir nye femte og sjette ledd.

§ 5-24 sjette ledd oppheves.

§ 6-3 første ledd bokstav f skal lyde:

- f) på grunn av fordyret kosthold ved diett. *Nødvendigheten av spesialdiett for den aktuelle diagnosen må være vitenskapelig dokumentert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis.*

§ 7-2 skal lyde:

Når et medlem i trygden dør, ytes det behovsprøvd gravferdsstønad med opptil et beløp som fastsettes av Stortinget (full gravferdsstønad). Stønaden

kan ikke settes høyere enn de faktiske utgiftene til begravelsen.

Gravferdsstønad etter første ledd gis uten behovsprøving dersom avdøde var under 18 år. For øvrig settes stønaden ned etter følgende regler:

- a) *Når den avdøde ikke var gift, reduseres stønaden med formue og forsikringsbeløp utbetalt som følge av dødsfallet.*
- b) *Når den avdøde var gift, reduseres stønaden med summen av ektefellenes finansformue og forsikringsbeløp utbetalt som følge av dødsfallet, etter at et fribeløp tilsvarende full gravferdsstønad er trukket fra.*

Formue som nevnt i andre ledd bokstav a og b skal være den formue som framgår av siste likning eller av siste selvangivelse dersom den er nyere.

Når et medlem nedkommer med et eller flere dødfødte barn, ytes det stønad til dekning av nødvendige utgifter til gravlegging. Stønaden kan likevel ikke overstige full gravferdsstønad.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder også for et medlems ektefelle og barn som blir forsørget av medlemmet og oppholder seg i Norge.

Departementet gir forskrifter om ytterligere vilkår for gravferdsstønaden.

§ 7-3 tredje ledd skal lyde:

Stønaden skal dekke de nødvendige utgiftene med fradrag av en egenandel på 10 prosent av full gravferdsstønad.

§ 7-5 andre ledd skal lyde:

Stønaden skal dekke de nødvendige utgiftene med fradrag av en egenandel på 10 prosent av full gravferdsstønad.

§ 10-7 første ledd bokstav e skal lyde.

- e) lese- og sekretærhjelp for blinde og svaksynte,

§ 15-6 fjerde ledd nytt første punktum skal lyde:

Dersom den enslige moren eller faren tar nødvendig utdanning og stønadsperioden etter andre og tredje ledd utløper før et skoleår er avsluttet, kan overgangsstønad gis til og med den måned skoleåret avsluttes.

§ 15-6 fjerde ledd første, andre og tredje punktum blir nye andre, tredje og fjerde punktum.

§ 15-11 femte ledd første punktum skal lyde:

Stønaden er 66 prosent av utgiftene til barnetilsyn opptil de beløp som Stortinget fastsetter.

II

I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten skal § 3 tredje ledd lyde:

Trygderetten skal ha så mange rettsfullmektiger som *Trygderettens leder* bestemmer. *Rettsfullmektigene tilsettes av Trygderettens leder* for en periode på inntil tre år, *med mulighet for forlengelse med inntil to år*. *Rettsfullmektigene* kan være administrator ved behandlingen av en ankesak og for øvrig utføre de oppgaver i ankebehandlingen som etter loven her er tillagt de juridisk kyndige medlemmer av Trygderetten. Domstolloven § 54 tredje ledd får tilsvarende anvendelse.

III

Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser

1. Endringene i folketrygdloven § 6-3 første ledd bokstav f trer i kraft straks. De øvrige endringene i folketrygdloven trer i kraft 1. januar 2003.
Endringene i § 5-24 gis virkning for helsetjenester under utenlandsopphold som tar til tidligst 1. januar 2003.
Endringene i §§ 7-2, 7-3 og 7-5 gis virkning for dødsfall som finner sted tidligst 1. januar 2003.
Endringen i § 15-6 fjerde ledd gis virkning for tilfelle der stønadstiden utløper tidligst 1. januar 2003.
Endringen i § 15-11 femte ledd gis virkning også for løpende stønadstilfelle.
2. Endringen i trygderettsloven § 3 tredje ledd trer i kraft straks.

Oslo, i sosialkomiteen, den 10. desember 2002

John I. Alvheim
leder

Bent Høie
ordfører

Åse Gunhild Woie Duesund
sekretær